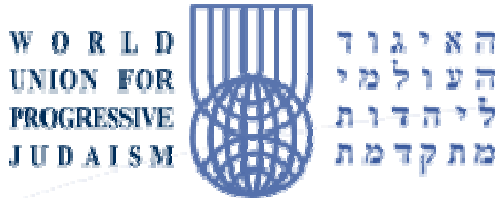

5771

Torah from Around the World

Sjabbat 17 september 2011 / 18 elloel 5771
Sidra Ki Tavo, Devariem [Deuteronomium] 26:1-29:8
Tanach blz. 401-410
Haftara: Jesjaja 60:1-22
Tanach blz. 902-904

Commentaar door rabbijn Burt E. Schuman
Senior Rabbi, Beit Warszawa, Warszawa, Polen
Vertaling: Mieke van Praag
Het Engelse [origineel](#)

Rituelen ter gelegenheid van Thanksgiving en sociale verantwoordelijkheid

Sidra Ki Tavo, onze sidra deze week begint met twee rituelen die verplicht zijn voor de Israëlieten wanneer zij zich in het land Israel hebben gevestigd. Ten eerste de rituelen van “Thanksgiving” (*de Amerikaanse term die de schrijver gebruikt, de tekst beschrijft het ritueel van brengen van de eerste vruchten naar de Tempel*) en ten tweede het betalen van de tienden, beiden beschreven in 26:1-19. Deze rituelen weerspiegelen niet alleen Israëls ondubbelzinnige trouw aan God, maar ook hun afhankelijkheid aan het sociale contract. Beide zijn een steeds terugkomend motief zijn in Deuteronomium.

Het eerste ritueel is duidelijk een uiting van nederigheid en dankbaarheid aan God voor het betreden van het land en de vestiging in het land Israel na eeuwen van vernedering en slavernij en een 40 jaar durende tocht door de woestijn. Het tweede ritueel is vooral een bewijs men aan dat de mitswa van de *Maäsér*, het betalen van de tienden heeft voldaan. (*Hier wordt niet bedoeld aan de jaarlijkse Maäser, maar aan de speciale die gegeven werd in het 3e en het 6e jaar van de 7-jaren cyclus eindeigend met het sjabbatjaar.*) Deze *Maäsér* was bestemd voor de zwaksten in de samenleving.

Laten wij als progressieve Joden deze rituelen eens nader bekijken en ons bezinnen op wat zij voor ons betekenen nu wij leven in een ander historisch en sociaal milieu.

Met het offeren van het eerste fruit van de eerste oogst in het land Israel geeft men niet alleen uiting aan dankbaarheid aan God voor het in bezit kunnen nemen van het land, maar bevestigt men ook dat men het land beleeft als een rijk en welvend omgeving, overvloeiend van melk en honing, *èrèts zavat chalav*. Maar bij het binnengaan in het land gebruikt de tekst ook de tem *wierasjtá*, en je zult het bezitten. Dit kan gelezen worden als een opdracht in een militaire context, maar net zo goed kan het begrepen worden als een opdracht dat het land actief bewerkt moet worden. Dit is zeker hoe de eerste *chaloetsiem* het zagen, die het land moesten draineren en de kale heuvels weer in bossen moesten veranderen om het weer vruchtbaar te maken en tot bloei te brengen.

Dit is ook hoe de Pelgrims van Plymouth Colony in Massachusetts het zagen toen zij hun jaarlijkse viering van Thanksgiving baseerden op deze verzen. Ook zij moest veel moeilijkheden overwinnen en zwaar werk verrichten voordat zij de vruchten konden rapen van hun “land van melk en honing.”

Heden ten dage zien wij de gevolgen van de klimaatveranderingen, de onbeheerste groei en verschillende ecologische rampen om ons heen. Wij zijn ons er pijnlijk van bewust geworden dat het niet genoeg is “het goede land” in bezit te hebben, maar dat het zorgvuldig beheer geleid door respect voor de grenzen van de natuur vereist - en het vermogen met “tot de rots te spreken” wanneer het gaat om onze relatie met de natuur.

In de tekst van de sidra zijn wij verplicht een offer te geven aan de koheen [priester] en om daarbij een formule uit te spreken, die nu (*met een andere duiding en vertaling*) een integraal deel is van onze Pesach Haggadah: “Mijn vader was een zwervende Arameeër...” Het brengen van de opbrengst van het land met deze formule vormt een bevestiging dat God zijn beloftes werkelijk inlost. Het herinnert ons aan het verhaal van Israel in Egypte: Israels slavernij, Gods bevrijding; en de vervulling van Gods belofte aan Awraham zijn nakomelingen terug naar het beloofde land te brengen (Beresjiet 15:13-16).

Net zoals wij de Pesach seder moeten beleven alsof wij zelf uit Egypte zijn vertrokken, hoorden de Joden van toen ook dit ritueel uitvoeren alsof zij zelf niet alleen de bitterheid en de wanhoop van de slavernij hadden ervaren, maar ook de zegeningen en de verlossing. Zodoende werd er een generatie geboren in de wildernis, die voor zichzelf de historische ethos opeiste van het joodse volk, niet alleen door het reciteren van een formule en daarmee bevestigen dat God de bron is van alle zegeningen, maar ook door een feestelijke maal te delen met de Leviet en de vreemdeling die in onze gemeenschap woont. Dit is het ritueel dat wij opnieuw opvoeren en beleven tijdens de sederavond en elke keer wanneer we kidoesj maken, of motsie of andere beracha voor een *seoedat mitswa* of andere maaltijd, die we met anderen delen. Bovendien kunnen we onze vreugde over de gift van het goede van het land delen door giften aan een verscheidenheid aan goede doelen zoals voedselbanken, opvanghuizen, huizen voor zwerfjongeren of anderen die zich “vreemdelingen” voelen in onze welvarende samenleving.

Het offeren van de eerste vruchten kan gezien worden als vooral een persoonlijke of familiale uiting van het Verbond, maar de mitswa van de *Maásér* werd ingesteld om grote invloed op de hele maatschappelijke structuur te hebben. God droeg de Israëlieten op een tiende van de opbrengst van het land in het derde jaar en het zesde jaar van een zevenjarige cyclus opzij te

zetten. Deze tiende moest verdeeld worden onder de meest kwetsbare delen van de maatschappij: de Levieten, de weduwen, de vaderlozen en de vast woonachtige vreemdelingen in de bevolking. Vervolgens moesten zij een verklaring afleggen, bekend als de *Widoei Maäsér*, de tiendenbelijdenis, die later onderdeel werd van het Tempelritueel gedurende het vierde en laatste jaar van de zevenjarige cyclus. Het doel ervan was te bevestigen dat deze mitswa was vervuld en dat de distributie uitgevoerd was terwijl men niet in een status van rituele onreinheid verkeerde of contact had gehad met een overledene.

De invloed van de *Maäsér* was om armoede en gebrek te verminderen en waardigheid, zelfrespect en zelfvertrouwen te bevorderen als onderdeel van de algemene maatschappelijke veiligheid die de Tora beschrijft en eist. Uit deze oude teksten, zowel van de Tora als van de profetische dan wel de rabbijnse traditie en voorschriften hebben we nog veel te leren. Helaas lijkt het er op dat de ontwikkelde wereld achteruit gaat en dat de kloof tussen rijk en arm steeds groter wordt, waardoor de middenklasse in gevaar komt en de weelde steeds meer terechtkomt bij de superrijken. Op dit gebied hebben we veel werk te verzetten voordat we de tijd zullen hebben bereikt waarvan Jesjaja in onze haftara spreekt (60:18): "... je zult je muren Redding noemen en je poorten Faam." *Wechén jehie ratson – Moge dit in overeenstemming zijn met Zijn wil.*